

7. Стаття «Bloomberg» «China Escalates Crackdown on Cryptocurrency Trading» [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-01-15/china-is-said-to-escalate-crackdown-on-cryptocurrency-trading>.
8. Публікація Autorité des marchés financiers (AMF) «Buying Bitcoin: the AMF and the ACPR issue a warning to savers» [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.amf-france.org/en_US/Actualites/Communiqués-de-presse/AMF/annee-2017?docId=workspace%3A%2F%2FSpacesStore%2FC2dfeaab-35c0-4fdf-9a1b-d4601eff2097.
9. Публікація BaFin «Crypto tokens» [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bafin.de/EN/PublikationenDaten/Jahresbericht/Jahresbericht2017/Kapitel2/Kapitel2_7/Kapitel2_7_3/kapitel2_7_3_artikel_en.html.
10. Публікація BaFin «Initial Coin Offerings: Advisory letter on the classification of tokens as financial instruments» [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/EN/Merkblatt/WA/dl_hinweisschreiben_einordnung_ICOs_en.html?sessionId=575A95D802592E357802B6563886E938.2_cid372?nn=11089708.

УДК 336:334.78

Ушеренко С. В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕГУЛЮВАННЯ МЕРЕЖІ КРИПТОВАЛЮТ

Серед нових фінансових інструментів, що відіграють помітну роль на фінансових ринках, відзначаємо появу криптоінструменти. Хоча ці нові фінансові криптоінструменти називають «криптовалютою», тобто грошима, але це явне перебільшення. Основна функція будь яких грошей – бути мірою вартості, за якою визначаються ціни на товари, послуги, активи, робочу силу тощо. Криптовалюти є продуктом «майнінгу» – складних обчислювальних операцій за певними програмними алгоритмами з використанням потужних комп'ютерів, що мають забезпечити передачу транзакцій по ланцюгу блоків, звідси і назва технології «блокчейн». В процесі блокчейна здійснюється облік та обмін правами власності на цифрові активи в одноранговій мережі, яка містить структуровані дані у вигляді розподіленого реєстру. Головною відмінністю блокчейну від класичних реєстрів є одночасне збереження даних, які розподілені серед певної кількості вузлів мережі без прив'язки до конкретної локації. В один блок здійснюється запис усіх транзакцій виконаних в мережі криптовалюти з моменту випуску попереднього блоку (у середньому інтервал між створенням блоків складає 10 хвилин). Блок закривається складним криптографічним підписом. Наступний блок формується на основі підпису попереднього. Передача криптовалют незворотна — ніхто сторонній не може відмінити, заблокувати, оскаржити або примусово (без приватного ключа) здійснити транзакцію. Водночас, учасники транзакції можуть добровільно тимчасово взаємно блокувати свої криптовалюти в якості застави або встановити, що для завершення/відміни транзакції має бути згода усіх сторін. Трудові затрати формування кожного наступного блоку зростає. У цьому сенсі криптовалюта є у певному смислі мірою інтелектуальних витрат на її формування та умовно має бути віднесеною до нематеріальних активів.

Проблема регулювання емісії, обігу та конверсії криптовалют, яка виникла з появою децентралізованих платіжних систем (далі – ДПС), що надають можливість здійснювати електронні транзакції між учасниками мережі криптовалюти, оминаючи при цьому традиційні фінансові інститути, а також фіскальні органи та органи фінансового моніторингу, привертають увагу як фахівців, так і нефаківців з фінансових операцій. ДПС зараз знайшли в практиці електронних платежів масштабного поширення, пов'язаного з розширенням цифрового інформаційно-комунікаційного простору, залучення до обслуговування ДПС висококваліфікованих фахівців щодо захисту цифрової інформації та розроблення програмних продуктів, а також інтересу підприємців до уникнення оподаткування своїх фінансових операцій та оперативності транзакцій в ДПС. Відомо також, що криптовалюти обслуговують тіньовий сектор економіки. Правовий статус криптовалют у більшості країн світу не визначено. Водночас, є країни, де криптовалюти заборонені (серед цих країн не має розвинених країн світу). Разом з тим, у банківському середовищі панує думка, що криптовалюта – це загроза монопольному праву центральних банків на емісію готівкових грошей (банкнот), а також праву комерційних банків на емісію безготівкових (депозитних) грошей.

Серед різноманіття ДПС і криптовалют найбільшого поширення знайшла технологія «блокчейн біткоіна» (blockchain) і монета біткоін (bitcoin, англ. BTC). Біткоін – це технологія і валюта, цифрова одиниця віртуальної вартості і ці віртуальні гроші емітуються приватними особами. Для цього використовуються спеціальні програми, які розроблені таким чином, що максимальна кількість біткоінів не може перевищувати 21 мільйон. Кожний новий член ДПС має корпоративні права як на використання криптовалюти, так і на її емісію. Кожний черговий блок BTC, будучи утвореним продовжує формування ланцюга блоків (блокчейн). Всі транзакції здійснюються за криптографічним протоколом. Розрахунки в системі BTC здійснюються за допомогою цифрових bitcoin-монет. Кожна цифрова bitcoin-монета – це фрагмент захищеного криптографічними методами коду, який можна переказувати через Інтернет і зберігати у файлі-гаманці. Bitcoin-монети нематеріальні і є лише числом, пов'язаним з набором вимог, крім трансферів з однієї адреси на іншу, їх можна обмінювати на товари та послуги, а також купувати і продавати за гроші в обмінних веб-пунктах або на онлайн-біржах. Курс обміну біткоінів на різні валюти визначається станом попиту та пропозиції. Зараз вже в багатьох країнах світу сформовані достатньо розвинені мережі учасників систем BTC, які включають так званих майнерів, які створюють віртуальні гроші у вигляді їх блоків, користувачів, які накопичують BTC у своїх «електронних гаманцях» и витрачають їх на спеціалізованих біржах або на POS-терміналах (в деяких країнах) для розрахунку BTC в магазинах. Корпоративне співтовариство BTC зараз нараховує мільйони членів. Обсяг капіталізації системи BTC за оцінками експертів зараз становить порядку 100млрд. дол. США. Систему BTC можна представити у вигляді корпоративної децентралізованої обчислювальної мережі, сумарна продуктивність якої у вісім разів перевищує сумарну потужність грид-мережі усіх світових суперкомп'ютерів [1].

Незважаючи на авторитетні висловлювання визнаних у світі економістів, навіть нобелівських лауреатів в галузі економіки щодо сурогатного характеру криптовалют та їх порівняння з «мильним пузирем» [2], періодичні повідомлення про крадіжки з ДПС, значний діапазон волатильності, але внаслідок інформаційної підтримки позиціонування біткоіну в Інтернет-мережі та неабиякого спекулятивного інтересу до нього, відбувається широкомасштабне його поширення.

Аналіз чисельних публікацій щодо криптовалют в ЗМІ, а також в наукових працях, наприклад, в [3, 4, 5] окреслює проблематику ДПС і зокрема, біткоіну, яка включає: технологічну проблему забезпечення криптошифрування; недовіру до біткоіну, внаслідок

його значної спекулятивної волатильності до світових валют; позицій центробанків до криптовалют; оподаткування транзакцій криптовалют; ризиків монополізації мережі BTC новоутвореним класом нетократів (net – мережа, від грец. kratos – сила, влада) тощо [5].

Не варто відкидати припущення про те, що криптовалюти можуть підтримуватися і прихильниками створення єдиного світового емісійного центру, що ієрархічно стоїть над Федеральною резервною системою США. У цьому випадку криптовалюти можуть розглядатися, як тимчасовий захід, спрямований на знищення національних валют [3, с. 310].

Усвідомивши необхідність розвитку мережі криптовалют, держави та їх центральні банки переходять від ігнорування криптовалют до їх розробки та впровадження.

Правове регулювання криптовалюти – це логічний акт влади щодо відношення до нового фінансового інструменту, якщо прийняти рішення до його легалізації.

Легалізація криптовалют необхідна учасникам існуючого ринку криптовалют, який зараз не має правового регулювання і не є транспарентним. Імперативи регулювання мереж криптовалют пов'язані з :

- популярністю і розповсюдженням криптовалют на фінансовому ринку;
- відсутністю контролю за діяльністю криптобірж, обмінних площадок внаслідок анонімності учасників майнінгу;
- необхідністю захисту майнерів від злочинів на криптобіржах.

Встановлення заборони на криптовалюту призведе до уходу їх утримачів на «черный» ринок.

При легалізації криптовалют слід визначити їх статус не як грошових засобів, а прирівняти їх до цінних паперів чи безготівковим фінансам, за які можна придбати товари, послуги.

Для обігу криптовалют відкриваються рахунки усім суб'єктам процесу блокчейну і транзакцій, які мають пройти процедуру ідентифікації

Майнінг визначити як вид підприємницької діяльності для юридичних і фізичних осіб, процедури емісії, трансферу мають супроводжуватися з ідентифікацією емітента і одержувача криптовалюти.

В результаті проведеного дослідження в сфері функціонування криптовалют, можна зробити наступний висновок: емісія грошей має бути пов'язана з реальною економікою і бути передумовою її розвитку, а не інструментом примноження спекулятивних операцій та злочинних дій, ризики виникнення яких значні для криптовалют.

Література

1. Кейси М., Винья П. Эпоха криптовалют. Как биткоин и блокчейн меняют мировой экономический порядок / Пер. на русск. язык, ООО «Манн, Иванов и Фербер», - 2017.-297 с.
2. Експерт: Блокчейн — найбільш непотрібна технологія в історії людства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/2018/10/28/35392845/> [Звертання 25.10.2018 р.].
3. Свон М. Блокчейн: Схема новой экономики/М. Свон. М.:Олимп-бизнес, 2017.- 240 с.
4. Катасонов В. Криптовалюты: деньги или инструмент азартных игр? [Електронний ресурс] / В. Катасонов. - Режим доступу: <http://www.fondsk.ru/news/2016/03/21/kriptoaluty-dengi-ili-instrument-azartnyh-igr-39213.html> [Звертання 25.10.2018 р.].
5. Мостіпака О.В. Нетократія як влада мереж / О. В. Мостіпака // Інноваційна економіка. – 2016. – № 11-12. – С. 172-178.